

Nr 64

Utlåtande i anledning av väckta motioner om erläggande av skatt som villkor för erhållande av tilläggspension från den allmänna försäkringen.

Andra lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, I: 354 av herr *Karlsson, Göran*, och II: 435 av herr *Almgren m. fl.*

I motionerna, som är likalydande, har hemställts, »att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om sådana ändringar i lagen om tilläggspension från allmän försäkring och tillämpningsföreskrifterna för denna lag samt av uppbördsförordningen 2 § 3 kap. att man omöjliggör för dem som icke betalt skatt att erhålla denna försäkringsförmån.»

Beträffande de skäl motionärerna anfört hänvisas till motionen I: 354.

Gällande bestämmelser

Tilläggspensioneringen finansieras helt genom avgifter. För anställda erlägger arbetsgivaren avgiften. Den som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning erlägger själv tilläggspensionsavgift såvida han inte valt att undanta inkomsten av annat förvärvsarbete från försäkringen. Tilläggspensionsavgiften utgår efter ett för varje år fastställt procenttal av den pensionsgrundande inkomsten av annat förvärvsarbete. Procentsatsen utgör 8,5 för år 1967.

Tilläggspensionsavgift uträknas av den lokala skattemyndigheten i samband med fastställande av den pensionsgrundande inkomsten. Avgiften erläggs tillsammans med de allmänna skatterna. Den upptas på debetsedeln för slutlig skatt året efter det år avgiften avser. Avgiften anses ingå i skatten och de för skatteuppbörden gällande reglerna tillämpas även för pensionsavgifterna. Enligt förordningen angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring skall tilläggspensionsavgift vara erlagd före den 1 oktober året näst efter taxeringsåret. Innebörden av de berörda bestämmelserna kan belysas med följande exempel. Pensionsgrundande inkomst för år 1965 fastställs med ledning av taxeringen under 1966 (taxeringsåret). Tilläggspensionsavgiften debiteras på skattsedeln å slutlig skatt för år 1965, som utsändes i slutet av år 1966. Eventuellt kvarstående skatt skall betalas under uppbördsterminerna i mars och maj 1967.

Enligt 2 § 3 mom. uppbördsförordningen skall erlagd skatt i första hand

Bihang till riksdagens protokoll 1967. 9 saml. 2 avd. Nr 64

avse tilläggs pensionsavgift. Den som i preliminär eller kvarstående skatt erlagt ett belopp motsvarande minst tilläggs pensionsavgiften har alltså fullgjort sin skyldighet mot tilläggs pensioneringen även om han underlåtit helt eller delvis att betala skatt för samma år.

Tilläggs pensionsavgiften skall vara erlagd före den 1 oktober året efter taxeringsåret. I annat fall tillgodoräknas inte pensionspoäng för det år avgiften avser. Om ömmande omständigheter föreligger kan dock avgiftsbefrielse ifrågakomma. Erlägges inte tilläggs pensionsavgiften före den 1 oktober sker omdebitering av skatten innebärande att avgiften uteslutes. Därefter vidtages inga åtgärder för att driva in avgiften. Den avgiftspliktige skall före den 15 september tillsändas meddelande från den lokala skattemyndigheten om avgiften ej erlagts och vilka konsekvenser detta medför. För att kunna sända ut sådant meddelande måste myndigheterna vidta vissa åtgärder. Den lokala skattemyndigheten kontrollerar sålunda först om belopp som erlagts i preliminär skatt täcker tilläggs pensionsavgiften. Om så inte är fallet men kvarstående skatt debiterats översändes före den 15 augusti uppgiften till länsstyrelsen, som kontrollerar huruvida belopp som erlagts i kvarstående skatt räcker till tilläggs pensionsavgiften. För försäkrad vars erlagda preliminära eller kvarstående skatt ej förslår till avgiften upprättar den lokala skattemyndigheten en bevakningsblankett som översändes till länsstyrelsen före den 1 september. Dessutom utsändes det ovannämnda meddelandet till den försäkrade. Detta meddelande göres på en blankett som är så utformad att den kan utskrivas samtidigt med blankett för underrättelse om verkställd omdebitering av skatt. Det kontrolleras även att avgift ej erlagts till vederbörande utmätningsman. Underrättelsen om omdebitering utsändes, som ovan framhållits, därest pensionsavgiften ej erlägges före den 1 oktober.

Reglernas tillkomst

Den gällande bestämmelsen att inbetalt skattebelopp i första hand skall anses utgöra tilläggs pensionsavgift tillkom i samband med utformningen av tilläggs pensioneringen. I *prop. 1959: 175* anförde föredragande departementschefen.

Med hänsyn till att tilläggs pensionsavgifterna uppbördstekniskt räknas till slutlig eller tillkommande skatt måste det, när skatt vari tilläggs pensionsavgift ingår betalas endast till en del, kunna avgöras i vad mån betalningen hänför sig till avgiften. Administrationsnämnden förordar härutinnan, att erlagt belopp i första hand skall anses utgöra betalning av tilläggs pensionsavgiften. Visar sig tilläggs pensionsavgiften även med tillämpning härav inte vara till fullo betald när betalningsfristen utgår, skall skatten omdebiteras med uteslutande av tilläggs pensionsavgiften. Detta sammanhänger med att enligt TPL avgiften måste vara till fullo erlagd för att pensionspoäng skall tillgodoräknas på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete. Någon uppdelning av poängtalet med hänsyn till

den omfattning, i vilken avgiften blivit gulden, är alltså inte medgiven. Med hänsyn härtill synes vad administrationsnämnden föreslagit utgöra en lämplig lösning av den föreliggande frågan. Även rättviseskäl talar för nämndens förslag, som ansluter sig till vad som en gång gällt för folkpensionsavgifternas vidkommande. Om en person står i valet mellan att betala premien för en privat försäkring eller sina skatter, är det ingenting som hindrar att han väljer det förre alternativet och därigenom skyddar sin rätt enligt försäkringen. Den omständigheten att avgiftsbetalningen för tilläggs pensioneringen tekniskt sammankopplas med skatteuppbörden bör inte medföra någon ändring i den möjlighet att i första hand låta tillgängliga resurser användas till försäkringsskyddets bibehållande, som nyss skildrats.

Andra lagutskottet, som behandlade propositionen, tillstyrkte denna i nu ifrågavarande del (L:U 1959: 50). Utskottet uttalade emellertid beträffande frågan om tilläggs pensionsavgiften borde debiteras och uppbäras som skatt, att det borde övervägas, ifall det inte framdeles kunde överlämnas till den försäkrade att själv sörja för betalning av tilläggs pensionsavgiften.

Utskottet

För finansiering av tilläggs pensioneringen debiteras arbetsgivaravgift för anställda. Den som har inkomst av annat förvärsarbete än anställning får själv betala avgift, som påföres debetsedeln för slutlig skatt året efter inkomståret. Om avgiften ej erlagts före den 1 oktober året efter debiteringsåret tillgodoräknas den försäkrade ej pensionspoäng. Avgiften anses i uppbördshänseende ingå i skatten och de för skatteuppbörden gällande reglerna tillämpas även på tilläggs pensionsavgiften. Enligt 2 § 3 mom. uppbördsförordningen skall erlagd skatt i första hand avse tilläggs pensionsavgift. Den som i preliminär eller kvarstående skatt erlagt ett belopp motsvarande minst tilläggs pensionsavgiften har alltså fullgjort sin skyldighet mot pensioneringen även om han underlåtit helt eller delvis att betala skatt för samma år.

Förevarande motioner syftar till en ändring av regeln att till skattemyndigheterna inbetalt belopp i första hand skall avse tilläggs pensionsavgift. Motionärerna finner det stötande att den som underlåter att fullgöra sina skyldigheter mot stat och kommun skall kunna tillförsäkra sig förmåner från ATP genom att till skattemyndigheten erlägga belopp motsvarande tilläggs pensionsavgiften. Motionärerna förordar att den berörda regeln ändras så att skatten till fullo skall vara erlagd innan vederbörande får rätt att av inbetalt belopp tillgodoräkna tilläggs pensionsavgift. I andra hand uttalar man sig för att minst hälften av skatt, folkpensions- och sjukförsäkringsavgift skall vara erlagd.

Utskottet har full förståelse för den i motionerna uttalade olusten över det förhållandet att vissa personer, som avsiktligt undandrar sig att betala skatt, ändå tillförsäkras sig de förmåner samhället tillhandahåller. För att

komma till rätta med oarter av detta slag torde man i allmänhet få lita till en effektivisering av skatteindrivningen. Enligt utskottets mening är det den vägen man får gå i de av motionärerna påtalade fallen. Utskottet är således inte berett att biträda motionärernas förslag om fullgjord skattebetalning som villkor för tillgodoräknande av pensionspoäng. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att tilläggs pensioneringen helt finansieras genom avgifter och att alltså inget tillskott av skattemedel förekommer. Den sammankoppling som i uppördshänseende förekommer mellan skatt och tilläggs pensionsavgift är av rent teknisk natur. Det får anses rimligt att en företagare, som önskar tillhöra tilläggs pensioneringen, i fråga om avgiftsbetalning får samma ställning som den som har en försäkring i ett försäkringsbolag. I det senare fallet kan det ej förhindras att vederbörande betalar försäkringspremien innan han erlägger skatt.

Mot motionärernas förslag talar dessutom vissa administrativa skäl. Den föreslagna bestämmelsen skulle uppenbarligen inte kunna omfatta alla fall av bristande skattebetalning. Undantag måste göras då vederbörande på grund av sjukdom eller eljest oförskyllt fått sin ekonomi försvagad. Gränsdragnings svårigheter och administrativa komplikationer skulle till följd härav uppstå.

Med hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, I: 354 och II: 435, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 november 1967

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herr Strand (s), fru Carlqvist (s), herr Hübinette (h), fru Hamrin-Thorell (fp), herrar Edström (fp), Dahlberg (s), Högström (s) och fru Elvy Olsson (cp);

från a n d r a kammaren: herrar Anderson i Sundsvall (fp), Lundberg (s), fru Ekendahl (s), herr Gustavsson i Alvesta (cp), fröken Wetterström (h), herr Jonsson (fp) och herr Göransson (s).